

Intervenció arqueològica a l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X.

DISTRICTE DE CIUTAT VELLA
BARCELONA (BARCELONÈS)

Del 7 de maig al 14 de juliol de 2021

Expedient Generalitat de Catalunya: 470 K121 NB 2021/1-32911 | 470 K121 NB 2021/1-33163

Codi ICUB: 049/21

Pau Gómez Aramburu

Mataró, 13 de febrer de 2023

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

SUMARI

1.	SITUACIÓ.....	4
2.	CONTEXT GEOGRÀFIC.....	4
3.	CONTEXT HISTÒRIC	4
4.	ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS	6
5.	MOTIVACIÓ	11
6.	OBJECTIUS	12
7.	FONAMENTS DE DRET	12
8.	METODOLOGIA.....	12
9.	TREBALLS REALITZATS	13
10.	RESULTATS OBTINGUTS	13
11.	CONCLUSIONS	14
12.	BIBLIOGRAFIA.....	15

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

FITXA TÈCNICA

Lloc de la intervenció	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22x
Població i comarca	Barcelona (Barcelonès)
Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona (ICUB)	049/21
Coordenades UTM (ETRS89)	Inici: X: 431774.33 / Y: 4581613.01 Final: X: 431937.32 / Y: 4581864.08
Promoció	Aigües de Barcelona, empresa metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, SA
Execució obra	Soriguer
Execució intervenció	Antequem, SL
Direcció tècnica	Pau Gómez Aramburu
Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Control i excavació
Dates	Del 17 de maig a l'11 de juny de 2021 Del 21 de juny al 14 de juliol de 2021
Resolució Generalitat de Catalunya	470 K121 NB 2021/1-32911 470 K121 NB 2021/1-33163
Resum	Amb motiu de la renovació de la xarxa d'aigües s'ha procedit a l'obertura d'una rasa direcció sud-oest a nord-est al llarg del cantó mar de l'Avinguda del Marquès de l'Argentera. Durant els moviments de terres necessaris per a la instal·lació dels serveis no s'ha documentat cap element arqueològic.
Paraules clau	Resultats arqueològics negatius

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

1. SITUACIÓ

La intervenció de control i excavació arqueològica s'ha dut a terme a la via pública entre els números 2 i 22X de l'avinguda del Marquès d'Argentera, al Districte de Ciutat Vella al municipi de Barcelona (Barcelonès).

2. CONTEXT GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona ocupa un pla inclinat, que s'estén des de la Serra de Collserola a la mar i entre els rius Llobregat i Besòs, amb un subsòl de característiques molt diverses.

La serra de Collserola, així com els turons de Monterols, el Putxet, el Carmel i la Rovira, que s'alineen al peu de la serra, són format per pissarres i gresos intruïts per granitoides i, localment, per calcàries; totes aquestes roques són d'edat paleozoica (entre 500 i 300 milions d'anys). Un sistema de falles esglaona aquests conjunts de roques fins a sota el mar.

Als graons més baixos, sobre les roques paleozoiques, hi ha dipòsits més moderns, del Neogen, en concret del Miocè (entre 25 i 5 milions d'anys) amb abundants restes fòssils marins que es poden observar a Montjuïc, i del Pliocè (entre 5 i 2 milions d'anys que afloren en petits relleus com el Mont Taber, l'indret on s'instal·là el primer assentament romà de la ciutat.

Al pla de Barcelona tots els materials paleozoics, miocens i pliocens són recoberts per dipòsits del Quaternari antic o Plistocè (entre 2 milions d'anys i uns 8.000 anys) damunt dels quals hi ha materials més recents, de l'Holocè (dels darrers 8.000 anys).

Al peu de la serra de Collserola aquests dipòsits són formats per arrossegalls procedents d'aquests relleus i a la part baixa de la ciutat per dipòsits de platja o d'antigues maresmes, que permeten reconstruir el traçat del litoral en diferents moments del passat. A banda i banda del pla de Barcelona i, separats per Montjuïc, s'estenen els deltes del Llobregat i del Besòs.

En aquesta plana completament urbanitzada destaquen varies zones clarament diferenciades, el nucli antic correspon a la primitiva ciutat romana damunt del Mont Tàber (15m s.n.m) proper al mar. El nucli de Montjuïc al sud, que s'aixeca suaument al pla i que cau bruscament sobre el mar fent-se inexpugnable el seu accés des d'aquesta posició, i els raval més pròxims que s'originaren entorn aquests nuclis.

Per altra banda, tenim tota una sèrie de nuclis poblacionals que, emergits fora de les muralles, acabaran essent absorbits per la ciutat en una de les seves dues importants crescudes (amb la construcció de les muralles del segle XIII o durant l'expansió del segle XIX amb la creació de l'Eixample.

3. CONTEXT HISTÒRIC

Barcino va ser fundada entre el 15 i el 5 aC, essent doncs, una fundació augustal (Beltran de Heredia, 2001¹). El lloc escollit per a l'enclavament de la nova ciutat va ser un petit turó d'aproximadament 17 m d'alçada, anomenat Mons Taber, molt proper al mar, situat entre dos rius (el Besòs i el Llobregat), prop de les zones portuàries del delta del Llobregat i de Les Sorres, un indret amb capacitat per albergar un port propi. La ciutat també estava ben comunicada, de N a S,

¹ BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J. 2001. "Continuïtat i canvi en la topografia urbana. Els testimonis arqueològics del quadrant nord-est de la ciutat". De Barcino a Barcinona (segles IVII). Les restes arqueològiques de la plaça del Rei de Barcelona. Museu d'Història de Barcelona. Barcelona. pp. 96- 107.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

per via terrestre mitjançant un dels ramals de la Via Augusta. En el moment de la seva fundació va rebre el nom de *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*.

L'àrea que va ocupar la ciutat cobria unes 12,5 Ha en forma d'octàgon: un rectangle amb els angles tallats per tal d'adaptar-se a l'orografia del turó. El perímetre va ser resseguit per una muralla d'uns 2 m d'amplada i més de 8 m d'alçada i quatre portes que donaven accés a la ciutat (Porta Praetoria, Porta Decumana, Porta Principalis Dextra, Porta Principalis Sinistra), situant-se en els extrems dels carrers principals (Decumanus Maximus i Cardo Maximus).

Després de l'escomesa d'Almansur de l'any 985 es va fer palès la necessitat de reforçar el sistema defensiu romà, de manera que s'inicià la fortificació dels portals que s'encastellaren. En el portal nord-est o Portal Major (actual plaça de l'Àngel), es bastí el Castell vell; en el portal sud-oest, el Castell nou, ambdós propietats del vescomte; en el portal nord-oest, el Castell del bisbe; mentre que en el portal sud-est, el Castell del Regomir, que inclogué la construcció d'un arc que unia les dues torres de planta circular a banda i banda de la porta d'entrada a la ciutat (Piquer, inèdit; Caballé, González, inèdit). En aquell moment sembla que la zona fora muralla era parcel·lada però no construïda; situació que es perllongà a la banda que ens ocupa de la finca, a diferència d'altres zones extra murs, fins el segle XV, possiblement a conseqüència de la utilització del camí de ronda.

Durant la primera meitat del segle XVI van continuar les pestes i les fams: el 1530 Barcelona va perdre 6250 habitants en quatre mesos per la pesta; la falta de blat era crònica, i representava una preocupació constant per a les autoritats de la ciutat, malgrat que la Sentència arbitral de Guadalupe va beneficiar a l'agricultura, que va comptar amb nova mà d'obra gràcies a l'arribada d'immigrants del sud de França, especialment d'Occitània, fet que va pal·liar el descens demogràfic.

Durant els segles XVI i XVII van adquirir cada cop major rellevància en l'activitat econòmica de la ciutat —i, consegüentment, al govern municipal— els gremis i confraries, institucions d'origen medieval però que van cobrar protagonisme en aquest període de la història. Tot i això, aquesta època no va ser d'excessives reformes urbanístiques, ja que la pèrdua de la capitalitat de Barcelona va comportar la disminució de projectes de gran envergadura. En la primera meitat del segle XVI es va construir la muralla de Mar, on es van emplaçar els baluards de Llevant, Torre Nova, Sant Ramon i Migdia. En el segle XVII es va ampliar novament la muralla de la ciutat amb la construcció de cinc noves portes (Sant Sever, Tallers, Sant Antoni, Sant Pau i Santa Madrona. Durant els segles XV i XVI es va construir un port artificial que cobrís per fi les necessitats de l'important centre mercantil que era Barcelona: paradoxalment, durant l'època d'esplendor del comerç català per la Mediterrània, Barcelona no comptava amb un port preparat per al volum portuari que era habitual a la ciutat. L'antic port al peu de Montjuïc havia estat abandonat, i la ciutat comptava únicament amb la platja per rebre passatgers i mercaderies. Els vaixells de gran calat havien de descarregar mitjançant barques i mossos de corda.²

Finalment durant el s. XIX Barcelona va viure una gran revitalització econòmica, lligada a la Revolució Industrial —especialment la indústria tèxtil—, fet que va comportar al temps un renaixement cultural. Entre 1854 i 1859 es va produir l'enderrocament de les muralles, pel que la ciutat va poder expandir-se, motiu pel qual es va impulsar el projecte d'Eixample, elaborat per Ildefons Cerdà el 1859. Tanmateix, gràcies a la revolució de 1868, es va aconseguir l'enderrocament de la Ciutadella, els terrenys de la qual van ser transformats en un parc públic. La

---

² Roig, Josep L. *Historia de Barcelona*. Barcelona: Primera Plana S.A., 1995.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

població va anar creixent, especialment gràcies a la immigració de la resta de l'estat, arribant a la fi de segle als 400.000 habitants.³

4. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS⁴

La zona on s'ha dut a terme la present intervenció correspon a una zona amb un alt valor històric i arqueològic on s'han dut a terme nombroses intervencions arqueològiques que han permès desenvolupar un millor coneixement arqueològic d'aquest espai. A nivell de síntesi hi trobem:

- **Rec Comtal⁵:** Al llarg de diverses fonts documentals i historiogràfiques es dona per suposat un origen romà del Rec Comtal. Relació normal, donat la coincidència de traçat de les dues conduccions, l'aqüeducte i el Rec. Aquest origen romà queda reflectit fins i tot als informes que al finals del segle XIX i principis dels XX redacten la comunitat de regants i l'Ajuntament, pels litigis entorn a la propietat i ús de l'aigua. És difícil, encara hores d'ara, ubicar exactament l'inici de la construcció del Rec Comtal. Hi ha diverses hipòtesis, la més extensa de les quals ens diu que era obra del comte Mir, el germà petit del comte de Barcelona Borrell II, a principis de la segona meitat del segle X. Serà al llarg del segle XI quan l'ús del Rec es generalitza, especialment a partir de la segona meitat com queda reflectit a la documentació. Els molins que s'abasteixen del Rec comencen a proliferar, des de la zona de Sant Andreu, concretament de Finestrelles, cap al Clot i dins de l'actual Ciutat Vella, a l'entorn del monestir de Sant Pere de les Puelles. El que si que queda clar és que no es pot separar els processos de la construcció del Rec, amb la inutilització de l'aqüeducte romà, ja que no podem parlar de desaparició del mateix.

El Rec és protagonista de gran part d'estudis. Són tres les fonts bàsiques per emprendre el seu estudi: les evidències físiques –el que resta o el que s'ha pogut documentar en les intervencions arqueològiques -, els documents o escrits historiogràfics, i, finalment les representacions gràfiques – tant planimètriques com fotogràfiques -. La informació que se n'extreu de cada una és diversa, però alhora complementària, i ajuda a poder reconstruir part del seu traçat i la seva morfologia. No coneixem com seria el primitiu Rec, donat que al llarg del mil·lenni de la seva existència ha patit diverses remodelacions. El que es pot dir és que era un gran canal a cel obert, d'una amplada que variava segons el traçat. Els murs eren de carreus de pedra de Montjuïc, units amb morter de calç, amb el fons de terra natural, sense cap recobriment especial. Al llarg del recorregut hi havia ponts, la majoria de pedra, però n'hi podrien haver de fusta, que facilitaven el seu creuament. Per l'arqueologia s'ha pogut documentar que el Rec es netejava amb certa regularitat, cosa que fa que no es conservin materials del primer moment de la seva construcció.

Cal assenyalar que on es van produir més canvis en relació a la forma i traçat del Rec, va ser dins de la ciutat, on va funcionar com un carrer – canal, passant a ser una estructura coberta en part, i sovint amb grans ponts com el que es pot veure dins del Born. Menció a

³ Lecea, Ignasi de; Fabre, Jaume; Grandas, Carme; Huertas, Josep M.; Remesar, Antoni Art públic de Barcelona. Barcelona: Ajuntament de Barcelona i Àmbit Serveis Editorials, 2009.

⁴ Extret del Projecte d'intervenció arqueològica redactat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona

⁵ Carta Arqueològica de Barcelona (<http://cartaarqueologica.bcn.cat/3426>)

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

banda és la gran remodelació que va patir el Rec arran de la construcció de la Ciutadella, que va comportar un canvi important tant del Rec com de la seva desembocadura al mar.

Un dels trets que defineix el Rec es que es tracta d'un gran canal a cel obert, amb un gran cabdal d'aigua, la qual cosa es va fer per poder fer funcionar els molins que es van bastir al seu redós. La construcció de molins va anar en augment, fins que al segle XIII es coneix un total de vint-i-u molins fariners al llarg del Rec. Aquest, no només feia anar molins, a la zona de Sant Andreu, al segle XII també s'hi va construir una farga, la qual era propietat de la Canònica i la seva funció era reparar les eines del camp de tots els pagesos de més de la meitat del pla de Barcelona. Aquesta farga es trobaria, aproximadament a la zona on es creuen el Rec amb l'anomenada Riera d'Horta, i funcionava amb l'energia hidràulica del Rec.

Els molins que funcionaven amb l'aigua del Rec, no només eren moliners, ja que també n'hi havia de drapers, els quals varen anar en augment al llarg de la vida de la sèquia.

El Rec, però, també servia com a sistema de regadiu, com el seu mateix nom indica, ja que feia funcionar tot un sistema de sèquies al llarg del seu recorregut. El terreny proper a la ciutat comtal, en un moment donat és conegut com l'"hort i vinyet", nom que prové dels conreus que hi havia a l'entorn de la ciutat. Per tal de tenir una bona horta, és necessari un reg constant.

El Rec neix a l'indret conegut com pous de Montcada, molt similar a l'origen de l'aqüeducte romà. Ara bé, a la zona del Molí de Sant Andreu, el recorregut del Rec divergeix clarament del de l'aqüeducte romà, ja que el Rec es situa perpendicular a la vessant al seu pas pel molí mentre que l'aqüeducte, documentat arqueològicament, continua amb un traçat remarcadament recte paral·lel a la vessant. Així mateix, molt a prop de l'actual encreuament del carrer de Roger de Flor i del carrer d'Ausiàs March, el Rec Comtal gira bruscament cap al sud-est, perpendicular a la vessant, en direcció al Molí del Clot situat uns 150 metres pendent avall. En un altre punt, el Rec gira bruscament vers el sud, perpendicular a la vessant, en direcció al molí Dormidor o de la pólvora, mentre que l'aqüeducte romà manté un descens més gradual, adaptant-se a l'evidència documental al passar entre el camí de Sant Adrià i el d'Horta, i continua resseguint la pendent fins a encaixar amb el pilar de Magdalenes 25.

Aquests canvis de trajectòria del Rec probablement resultaven d'utilitat per al seu aprofitament per les diverses instal·lacions molineres ja que permetrien que l'aigua baixés amb una major energia i per tant fos millor aprofitada pel molí. Pel que fa al Rec Comtal la seva funció principal no era conduir aigua de boca a la ciutat, car a època medieval la majoria d'aigua per beure dins de la ciutat s'aconseguia mitjançant pous, a Barcelona hi ha una gran quantitat d'aigua freàtica de bona qualitat, que ha estat utilitzada al llarg de la història. El propòsit fonamental del Rec era fer moure els molins ubicats al llarg del seu recorregut, regar les terres, abastir nous espais productius amb molta necessitat d'aigua, com les carnisseries, o les adoberies, etc... i, en darrer terme abastir d'aigua les indústries que van proliferar al llarg del segle XIX.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

Respecte al present projecte, els treballs previstos podrien afectar un tram del Rec Comtal localitzat en la cruïlla del carrer d'Ocata amb l'avinguda del Marquès de l'Argentera (veure plànol).

- **Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-16 (2009)⁶:** La intervenció arqueològica consistent en el control dels rebaixos necessaris per a l'obertura d'una rasa per a una canalització elèctrica va donar resultats positius, tot i que la major part del traçat discorria en zones que ja havien estat afectades anteriorment per altres rases de serveis. El més destacat és l'estructura murària localitzada a l'encreuament del carrer Marquesa amb el carrer Llevant. Si bé amb les dades de l'excavació no tenim informació suficient per a contextualitzar aquesta estructura, podria tractar-se d'un tram de la muralla de la ciutat de Barcelona construïda en el segle XVI. Aquesta interpretació coincidiria amb el traçat de la muralla que apareix al solar adjacent, continuació del baluard de Migdia localitzat l'any 2006. Hem d'afegir que en la documentació planimètrica de principis del segle XIX es pot observar el traçat original de la muralla del segle XVI quan encara no s'havia enderrocat. Segons la planimetria, la muralla discorreria entre el baluard de Migdia i l'edifici de Duana, passant justament per la cantonada entre el carrer Marquesa i el carrer Llevant, el lloc exacte on s'han trobat les restes de l'estructura murària.

Donat que la intervenció realitzada correspon a l'excavació d'una rasa, només ha estat possible excavar uns 60cm d'ample. Aquesta limitació no ens ha permès estudiar amb més deteniment, ni extreure més dades en relació al segment de muralla localitzat. Degut a que les característiques de l'obra no permetien una completa excavació en extensió, es va decidir cobrir l'estructura localitzada amb geotèxtil i concloure la intervenció.

Cal esmentar també que al llarg de l'excavació de la rasa que ens ocupa, han anat apareixent estructures relacionades amb el clavegueram. La majoria d'aquestes estructures tenen una cronologia força recent (finals del segle XIX – segle XX), si bé val la pena remarcar la claveguera localitzada al carrer Marquesa. A diferència de les altres clavegueres, enlloc d'estar feta amb totxos està construïda amb blocs i lloses de pedra. A més a més, degut al fet de que la rasa s'ha realitzat arran de paret dels edificis, podem observar clarament com les canonades de desaigua i els baixants dels edificis corresponen amb la claveguera. Hem de suposar, per tant, que la construcció de la claveguera és coetània a la dels edificis del carrer Marquesa, que segons hem pogut observar a diferents planimetries de l'època, correspondrien a principis del segle XIX. Finalment remarcar que, es reaprofitava l'estructura de la muralla com a fonamentació de dits edificis.

- Entre els anys 2017 i 2018 es va dur a terme la reurbanització del carrer Antic de Sant Joan, així com d'una part del carrer del Rec i del Passeig del Born, a tocar de la finca objecte d'aquest projecte. Aquests treballs van permetre documentar nombroses restes arqueològiques amb una cronologia compresa entre els segles II i XVII. D'època romana (segles II-IV dC) es van identificar fins a una vintena d'enterraments, alguns dels quals conservaven part del seu aixovar amb elements com calligae, monedes, bols de vidre o ceràmiques. Al carrer del Joc de la Pilota es van documentar i excavar diferents paviments

---

⁶ Carta Arqueològica de Barcelona (<http://cartaarqueologica.bcn.cat/3423>)

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

d'època moderna i medieval així com canalitzacions provinents d'un dels àmbits del palau. Aquest espai es caracteritzava per canalitzacions i dipòsits de diferents fases situades entre el segle XVII i principis del segle XVIII. Des d'aquest darrer espai s'accedia a un soterrani a través d'unes escales; probablement faria la funció de magatzem. També es va localitzar un sector amb dos pous, un safareig i diferents canalitzacions o clavegueres que conduïen líquids des d'un espai, al nord-oest, que no es va documentar per què estava fora de l'àmbit d'excavació. A l'extrem sud-est, es va documentar un soterrani que donava a la façana sud-est del carrer Bonaire. En aquest soterrani es van localitzar les escales que conduïen cap a un pis superior i una porta d'accés cap a una altra dependència subterrània que no ha quedat afectada per l'obra i no es va poder excavar. Durant el procés d'excavació, es va poder constatar que sota els nivells d'enderroc corresponents a principis del segle XVIII hi havia una successió de reformes d'entre mitjans del segle XVII i principis del segle XVIII que afectaven a clavegueres, canalitzacions i paviments de tots els àmbits excavats. En tot cas, tots els edificis d'època moderna de l'excavació, estaven construïts sobre palaus gòtics, tal i com s'ha pogut contrastar durant l'excavació. Aquests palaus gòtics responien a la urbanització del segle XIII del barri de la Ribera.

Sota els nivells del segle XIII es va documentar una sèrie de sedimentacions de llims i sorres, incloent la documentació d'un enterrament andalusí datat entre els segles VIII-XII. Finalment es va documentar el Rec Comtal, en concret les restes d'un dels ponts de pedra que creuaven el dit Rec abans de les reformes d'època contemporània que van implicar la coberta d'aquesta canalització.

- L'any 1991 es va excavar la plaça Comercial⁷, posteriorment, entre els anys 2001 i 2002 es va excavar el subsòl de l'antic mercat del Born⁸ i, darrerament, s'han fet treballs d'urbanització als carrers del voltant del mercat. Els resultats de les diferents intervencions van permetre establir una seqüència cronològica que s'iniciava a l'època romana i finalitzava al segle XVIII amb l'enderroc d'una part del barri de la Ribera per ordre del rei Felip V.

Del moment més antic es van recuperar deu enterraments d'inhumació en fossa simple i tombes de tégula a doble vessant excavats a les sorres de la plaça Comercial. Aquests enterraments es van datar entre els segles IV-VII dC i estaven situats a la meitat del solar més propera al mar. A la mateixa plaça Comercial es va documentar una zona de necròpolis on es van recuperar un total de 18 individus inhumats en fossa simple en posició de decúbit lateral que segueix les prescripcions islàmiques (entre els anys 714 i 801). Tant a la plaça Comercial, com a l'interior de l'antic mercat i els carrers de l'entorn, s'han pogut documentar els vestigis dels edificis i vials d'època medieval i moderna que foren enderrocats després de la guerra de Successió, arran de la construcció de la Ciutadella borbònica.

- La intervenció arqueològica a l'Avinguda Marquès de l'Argentera i al carrer Comerç, realitzada l'any 2001⁹, va venir motivada per la planificació urbanística d'un pàrquing al subsòl que podia afectar part de la muralla de mar. Es van practicar un total de 10 sondejos

⁷ Carta Arqueològica de Barcelona (<http://cartaarqueologica.bcn.cat/1557>)

⁸ Carta Arqueològica de Barcelona (<http://cartaarqueologica.bcn.cat/684>)

⁹ Carta Arqueològica de Barcelona (<http://cartaarqueologica.bcn.cat/525>)

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

amb unes mateixes dimensions (4 m. de llarg per 2 m. d'amplada). La profunditat va variar en funció de la troballa de restes o del subsòl geològic. D'aquesta manera, els sondeigs 100, 200, 300, 500 i 900 van donar resultats positius delimitant una zona de cases de l'antic barri de la Ribera enderrocat per Felip V a principis del segle XVIII, després del 1714. Aquesta zona es trobava delimitada al nord del sondeig 100 efectuat al carrer Comerç, al sud pel sondeig 500 practicat en el número 4 de l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, a l'est pel sondeig 600 realitzat en el número 15 del mateix carrer, i a l'oest pel sondeig 900 que es localitzava a l'alçada del carrer Antic de Sant Joan. També es van documentar les restes d'un paviment empedrat que es va identificar com part del carrer que s'anomenava dels Portals de Mar. La illa de cases es va vincular a les edificacions delimitades al nord per l'antic carrer de les Benlligades i al sud pel de Cruanyes. En la resta de sondejos, es van documentar nivells arqueològics moderns i medievals i en el cas concret del sondeig 500 es va documentar les restes d'un mur que pel seu tipus d'aparell podria haver estat relacionat amb una construcció annexa a la muralla de mar. Els sondeigs 1000 i 400 van resultar negatius donada la gran quantitat de serveis localitzats en ells.

- **Passeig de Circumval·lació, 2-10 (2008)¹⁰:** La intervenció arqueològica contemplava la realització de tres sondeigs tipus rasa que havien de cobrir una longitud lineal d'uns 85 m. amb una amplada aproximada d'1'5 m. Els tres sondeigs s'efectuaren a l'àrea de circulació de l'aparcament de vehicles que actualment ocupa el solar. Els treballs van permetre documentar una sèrie d'estructures arqueològiques que es poden agrupar en dues fases clarament diferenciades:

Fase I.

La primera fase la situem cronològicament dins del segle XVII i arribaria fins a principis del segle XVIII, quan la construcció de la Ciutadella afectà d'una forma molt important aquesta àrea. Aquesta fase està representada per restes d'alguns murs. Algun d'ells sembla que es pot relacionar amb una construcció de forma rectangular que s'ha pogut documentar a diverses planimetries originàries de finals del segle XVII i principis del segle XVIII. No es descarta, en aquest sentit, que es tracti dels nous pallols o magatzems de gra que se sap es varen començar a construir a finals del segle XVII en aquest sector de la ciutat i que, a causa de la Guerra de Successió, no es varen arribar a finalitzar. Altra estructura murària sembla que, atenent la superposició de la seva topografia amb un plànol de la zona del segle XVII, és molt probable que pertanyi al mur de tanca d'un hort que se situava en aquest indret fins als inicis del segle XVIII, concretament a l'hort conegut amb el nom de "Passapertot".

Fase II

Aquesta segona fase la situem cronològicament entre finals del segle XIX i poc més del primer quart del segle XX. Està representada per estructures que pertanyien a l'antiga estació de ferrocarril que es va situar en aquest indret fins a la construcció de l'actual Estació de França, l'any 1929.

---

¹⁰ Carta Arqueològica de Barcelona (<http://cartaarqueologica.bcn.cat/3024>)

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

aquest tipus de jaciment i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Es distingeixen i retiren cada un dels diversos nivells i estrats localitzats, d'acord amb criteris estratigràfics, de textura, composició i color. Per el registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominats Unitat Estratigràfica (UE), que individualitza els uns dels altres i de la qual se'n realitza una fitxa. En aquesta, s'indica la seva ubicació en el context general del jaciment, la descripció i la posició física respecte a la resta d'UE amb què es relaciona així com la seva datació.

S'ha realitzat l'aixecament planimètric dels diferents àmbits d'actuació, tot assenyalant les zones intervingudes, els diferents nivells i restes localitzades, així com també, les plantes generals del jaciment, plantes concretes i seccions que complementin la documentació de cadascuna de les tasques desenvolupades. Els plànols s'han digitalitzat amb el programa AutoCAD 2018.

9. TREBALLS REALITZATS

Els treballs arqueològics realitzats han consistit en el seguiment i control del moviment de terres durant l'obertura de la rasa necessària per a instal·lar les noves canalitzacions. La rasa està disposada de SO a NE i presenta una longitud de 298 m, una amplada de 0,8 m i una profunditat que oscil·la entre 0,9 m i 1,2m, depenent de les necessitats de l'obra i transcorre per la vorera SE de l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, entre Pla de Palau i l'Avinguda de la Circumval·lació.

10. RESULTATS OBTINGUTS

Durant les tasques de control i seguiment arqueològic del moviment de terres necessaris per efectuar la rasa per a la nova canalització d'aigua s'ha pogut determinar la seqüència estratigràfica de l'indret. D'aquesta manera, al llarg de tot el recorregut la seqüència estratigràfica documentada ha sigut la mateixa, trobant en primer lloc un nivell (UE 01) de panots quadrats de 0,2 m de costat disposats a junt seguit amb un preparat de formigó que en conjunt abracen una potència que oscil·la entre 0,25 m i 0,3 m, ja que en algun punt la capa de formigó és més gruixuda.

A continuació hem documentat un nivell de rebliment (UE 02) format per sorres amb nombroses restes de material constructiu contemporani. Aquest estrat ocupa en molts punts tota la potència estratigràfica de la rasa, no sent possible determinar la seva potencia real ja que la profunditat projectada en l'execució de la rasa va a una cota superior. Aquest estrat està seccionat per gran quantitat de rases per a la instal·lació de serveis diversos com són canalitzacions d'aigües, electricitat, telefonia i gas.

Al tram de rasa que va del Pla de Palau fins al Carrer de la Duana hem localitzat una canalització antiga d'aigües (UE 03) ja en desús. Aquest servei es troba al cantó nord-oest de la rasa, a 0,8 m per sota de l'actual nivell de circulació. Així doncs, el tub està recolzant-se a la rasa de construcció (UE 04) necessària per a la seva correcta instal·lació i està cobert per l'estrat UE 05, de rebliment de l'esmentada rasa de construcció, format per terres fosques amb restes de material constructiu contemporani.

En aquest mateix punt també a estat possible identificar un servei que pertany a la canalització del gas (UE 06) a 1,2 m de profunditat. En aquest cas, tant el tub com la rasa per a la seva construcció (UE 07) i el rebliment de sauló (UE 08) que cobreix el tub es troben pràcticament al centre de la rasa. Tota aquesta seqüència finalitza a l'alçada del Carrer de la Duana on gira cap al nord-oest.

Per últim, en els últims 12 m d'aquest tram que arriba fins al Carrer de la Duana hem identificat un altre servei. Es tracta d'un cablejat d'alta tensió (UE 09). Aquest es troba al cantó est de la rasa a 1 m per sota de l'actual nivell de circulació. Aquest element està recolzant-se a la rasa de

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

construcció UE 10 i està cobert per l'estrat UE 11, de sorres de tonalitat marró. Juntament amb el tub per al gas (UE 06) el cablejat (UE 09) dibuixa un gir cap al nord-oest a l'alçada del Carrer de la Duana.

Tant mateix, prosseguint la rasa direcció nord-est, a l'alçada de les escales d'accés a l'Estació de França, ha estat possible tornar a identificar el cablejat d'alta tensió (UE 09). Aquest manté la cota d'1 m per sota del nivell de circulació i s'estén per tot el tram de les escales d'accés a l'estació fins que per motius que responen a necessitats de l'obra, la rasa ha fet un petit gir vers el nord-oest. Finalment, aquest element ha tornat a aparèixer al llarg de l'últim tram de la rasa, front l'espai que es troba davant de l'aparcament annex a l'Estació de França fins a arribar a l'Avinguda de la Circumval·lació.

Per últim, també ha estat possible tornar a identificar la canalització UE 03 al cantó oest de la rasa al llarg del tram que va des del final de les escales d'accés a l'Estació de França fins a l'entrada de l'aparcament esmentat.

11. CONCLUSIONS

A partir de les tasques de seguiment i control arqueològic del moviment de terres dutes a terme al llarg dels 298 m de rasa entre el Pla de Palau i l'Avinguda de la Circumval·lació podem determinar que a l'espai afectat per l'execució de la rasa no ha estat possible identificar cap element d'interès arqueològic tot i tractar-se d'un espai d'alta expectativa arqueològica on s'hi troba a les proximitats, el traçat de la muralla de mar i el traçat del Rec Comtal desviat a partir de l'any 1714.

La rasa transcorre paral·lela a tot un seguit d'edificis històrics com es l'actual seu de la Delegació del Govern d'Espanya a Catalunya, construït entre el 1790 i el 1792 i que allotjava l'antiga duana fins al 1902. Un altre dels edificis emblemàtics és l'Estació de França edifici que, després de diversos projectes fallits entre el 1870 i el 1902, finalment va veure la llum l'any 1922 i es va inaugurar el 2 de juny de 1929, any de l'Exposició Internacional celebrada a Barcelona.

Imatge de la construcció de l'estació a partir de 1922.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

Un dels objectius de la present intervenció ha estat la localització del Rec Comtal que transcorreria paral·lel al Carret Antic de Sant Joan, travessant l'Avinguda del Marquès de l'Argentera a l'alçada del Carrer d'Ocata. Tant mateix, degut a les característiques de la obra en que no s'ha sobrepassat els 1,2 m de profunditat i que en tot el traçat, l'estratigrafia es troba alterada per elements contemporanis, com són els nombrosos serveis documentats, no ha estat possible documentar cap element d'interès arqueològic al llarg de tot el seu recorregut de la rasa.

12. BIBLIOGRAFIA

A.D. (1982): Gran Geografia comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat, vol. 8. Barcelona.

ALCAIDE GONZALEZ, R. (2005): *El ferrocarril como elemento estructurador de la morfología urbana: El caso de Barcelona 1848-1900* a *Scripta Nova Vol. IX, núm. 194 (65)*. Universitat de Barcelona.

ARROYO, S.; HINOJO, E. , (2019): "Carrer del Comerç, 27-33 i 60-68" *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2017*. Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona, pp. 52-58

ARTIGUES, P.LI., FERNÁNDEZ, A. , (2014): "El jaciment arqueològic de l'antic mercat del Born. La seva darrera fase d'ús (1700-1717)", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, (QUARHIS), Època II, núm. 10, Museu d'Història de Barcelona, p. 30-55.

BANKS, PH. (1992): "Barcelona i el Barcelonès. De la Prehistòria a la fi de l'època romana" dins *Catalunya Romànica XX. Barcelonès, Baix Llobregat i Maresme*. Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J. (2001): "Continuïtat i canvi en la topografia urbana. Els testimonis arqueològics del quadrant nord-est de la ciutat". De Barcino a Barcinona (segles I-VII). *Les restes arqueològiques de la plaça del Rei de Barcelona*. Museu d'Història de Barcelona. Barcelona. pp. 96- 107.

BROTONS, R. , (2008): *La ciutat captiva (Barcelona 1714-1860)*. Barcelona: Albertí Editor

CABAÑAS, N. (2007): Intervenció arqueològica al carrer d'Ocata, 1-3. Inèdit.

CARANDINI, A. (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.

Carta Arqueològica de Barcelona <http://cartaarqueologica.bcn.cat/> Consultat en data de 10/02/2023.

CUBELES, A. (2003): "Poder públic i llançament urbanístic en el segle XIV" dins *El procés urbà i la identitat gòtica de Barcelona. Quaderns d'Història*, núm. 8. Barcelona.

GARCIA ESPUCHE, A., (2014): "El Born i el coneixement històric". *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona* (QUARHIS), 10, pp. 16-28

GEA BULLICH, M., 2010. "Passeig de Circumval·lació, 8-14, Avinguda del Marquès de l'Argentera, 6-12", *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2008*, MuHBA, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, p. 38-39.

HERNANDEZ (coord.) (1987): Catàleg del Patrimoni arquitectònic historicoartístic de la Ciutat de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Barcelona.

ITURRATE I COLOMER, G. (2000): Guia de l'Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella. Ajuntament de Barcelona.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

LECEA, I.; FABRE, J.; GRANDAS, C.; HUERTAS, J. M.; REMESAR, A. (2009): *Art públic de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona i Àmbit Serveis Editorials.

PALET I MARTÍNEZ, J. M. (1994): Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època íbero-romana i l'altmedieval: segles II-I aC a X-XI dC. Centre d'Arqueologia de la Ciutat, Institut de Cultura, Barcelona.

ROIG, J.L. (1995): *Historia de Barcelona*. Barcelona: Primera Plana S.A.

SANTANACH, L. (2008): Intervenció arqueològica al Passeig de Circumval·lació, 8-14 (Estació de França). Inèdita.

SOBERÓN RODRÍGUEZ, M., (2010): "Carrer del Dr. Aiguader, 1-21", *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2009*. MuHba, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona. p. 141.

SOBERÓN, M., (2010): "Antiga estació de rodalies", *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2008*, MuHba, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, pp. 51-54.

SOBERÓN, M., (2010): "El port baixmedieval de la ciutat de Barcelona: una visió des de l'arqueologia. L'escullera de 1477 i la troballa d'un vaixell tinglat", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, Quarhis 06, MUHBA, Barcelona, pp. 134-173.

UBALDE, L. (2020): *El ferrocarril de las cercanías e Barcelona. Desde los orígenes hasta la creación de RENFE*. Editorial Efadós.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

Expedient CLT_2021_Exp_Arq002Prev_1705 (R/N 470 K121 NB 2021/1-32911) d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva a l'Avinguda Marquès de l'Argentera 2-22x de Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

- En data 3 de maig de 2021 (reg. núm. 9015-673314/2021), el senyor Alfred Mur Araguz (37739986E), en representació d' Aigües de Barcelona, Empresa metropolitana de Gestió Cicle Integral de l'Aigua SA. ha presentat una sol·licitud d'intervenció arqueològica preventiva a Av. Marquès de l'Argentera 2-22x, sota la direcció de l'arqueòleg Pau Gómez Aramburu (ANTEQUEM) del 17 de maig a l'11 de juny de 2021.
- En data 7 de maig de 2021 l'arqueòloga territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada.
- En data 7 de maig de 2021 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia proposa autoritzar la intervenció.

Motivació

Projecte d'Aigües de Barcelona per a la millora dels serveis entre els números 2-22X de l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, al districte de Ciutat Vella.

Fonaments de dret

- Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
- Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
- Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

- Autoritzar** una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les dades i condicions següents:

Lloc de la intervenció: Avinguda Marquès de l'Argentera 2-22x de Barcelona (Barcelonès).
Persona o institució autoritzada: Aigües de Barcelona, Empresa metropolitana de Gestió Cicle Integral de l'Aigua SA.
Direcció de la intervenció: Pau Gómez Aramburu (ANTEQUEM)
Activitat autoritzada: Control i excavació.

Plaça Salvador Seguí,1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

Doc.original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
13/05/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0GKB61MFIZ0EXYUIA4E2OK6S2XT04JTH

Data creació còpia:
13/05/2021 06:58:26

Data caducitat còpia:
13/05/2024 00:00:00

Pàgina 1 de 2

Termini de realització: 17 de maig a l'11 de juny de 2021.

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Arxiu arqueològic del Museu d'Història de Barcelona (carrer F, 22, 08040 Barcelona).

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant la consellera de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
13/05/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0GKB61MFIZ0EXYUIA4E2OK6S2XT04JTH

Data creació còpia:
13/05/2021 06:58:26

Data caducitat còpia:
13/05/2024 00:00:00

Pàgina 2 de 2

Expedient CLT_2021_Exp_Arq002Prev_1877 (R/N 470 K121 NB 2021/2-33136) d'autorització retroactiva d'una intervenció arqueològica preventiva a l'Avinguda Marquès de l'Argentera 2-22x de Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Antecedents

En data 3 de maig de 2021 (reg. núm. 9015-673314/2021), el senyor Alfred Mur Araguz (37739986E), en representació d' Aigües de Barcelona, Empresa metropolitana de Gestió Cicle Integral de l'Aigua SA. va presentar una sol·licitud d'intervenció arqueològica preventiva a Av. Marquès de l'Argentera 2-22x, sota la direcció de l'arqueòleg Pau Gómez Aramburu (ANTEQUEM) del 17 de maig a l'11 de juny de 2021, que fou resolta favorablement.

Fets

1. En data 11 de juny de 2021 (reg. núm. 9015-1071270/2021), el senyor Alfred Mur Araguz (37739986E), en representació d' Aigües de Barcelona, Empresa metropolitana de Gestió Cicle Integral de l'Aigua SA. ha presentat una sol·licitud de pròrroga de la intervenció arqueològica preventiva a Av. Marquès de l'Argentera 2-22x, sota la direcció de l'arqueòleg Pau Gómez Aramburu (ANTEQUEM) del 14 de juny al 14 de juliol de 2021.
2. En data 18 de juny de 2021 l'arqueòloga territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada i proposa un canvi de dates.
3. L'expedient va restar aturat per causes alienes al sol·licitant. Atès que es compleixen les condicions que s'estableixen a l'article 39.3 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, és procedent autoritzar i regular els treballs realitzats amb caràcter retroactiu en els termes d'excepcionalitat previstos a l'esmentat article.
4. En data 6 de juliol de 2021 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia proposa autoritzar la intervenció.

Motivació

Projecte d'Aigües de Barcelona per a la millora dels serveis entre els números 2-22X de l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, al districte de Ciutat Vella.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
08/07/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0G0RXJA87H1J91MT52A3GBZOUIB3PYQN

Data creació còpia:
08/07/2021 08:48:52

Data caducitat còpia:
08/07/2024 00:00:00

Pàgina 1 de 2

persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc:**

1. **Autoritzar** amb caràcter retroactiu una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les dades i condicions següents:

Lloc de la intervenció: Avinguda Marquès de l'Argentera 2-22x de Barcelona (Barcelonès).
Persona o institució autoritzada: Aigües de Barcelona, Empresa metropolitana de Gestió Cicle Integral de l'Aigua SA.

Direcció de la intervenció: Pau Gómez Aramburu (ANTEQUEM)

Activitat autoritzada: Control i excavació.

Termini de realització: 21 de juny a 14 de juliol de 2021.

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Arxiu arqueològic del Museu d'Història de Barcelona (carrer F, 22, 08040 Barcelona).

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant la consellera de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
08/07/2021

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0G0RXJA87H1J91MT52A3GBZOUIB3PYQN

Data creació còpia:
08/07/2021 08:48:52

Data caducitat còpia:
08/07/2024 00:00:00

Pàgina 2 de 2

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

1. Aixecament del paviment UE 01.

2. Extracció mecànica de les terres.

3. Vista de la rasa amb el cablejat elèctric UE 09 a l'esquerra.

4. Rasa amb el tub antic d'aigua UE 03 a la dreta.

5. Cablejat elèctric UE 09.

6. Vista de l'estrat UE 02.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

7. Cablejat elèctric UE 09 i tub per al gas UE 06 girant cap a l'oest a l'alçada del Carrer de la Duana.

8. Cablejat UE 09 ocupant part de la rasa.

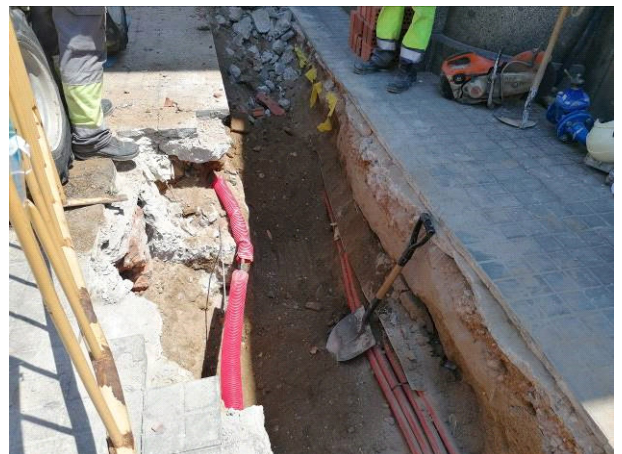
9. Tram de rasa pròxim al c. d'Ocata.

10. Ramals de descàrrega a tocar del c. d'Ocata.

11. Rasa front l'Estació de França.

12. Cablejat UE 09 front l'Estació de França.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

13. Tram de rasa a tocar de l'Avinguda Circumval·lació.

14. Serveis actuals a tocar de l'Avinguda Circumval·lació.

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 3. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
1		Estructura

DESCRIPCIÓ
Paviment de rajola quadrada de 0,2 m per 0,2 m amb un preparat de formigó. Tota la seqüència ocupa entre 0,25 m i 0,3 m

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	02
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Nivell de circulació actual	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
2		Estrat

DESCRIPCIÓ
Nivell de sorres amb material constructiu i una potència de 0,15 m

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	01
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	04, 07, 10
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Estrat d'anivellament	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
3		Estructura

DESCRIPCIÓ
Tub metàl·lic per a la canalització d'aigua. Es troba a 0,8 m de profunditat

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	05
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	04
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Canalització d'aigua actual	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
4		Negativa

DESCRIPCIÓ
Retall de planta i secció rectangular dispost de NE a SO amb una longitud indeterminada, una amplada de 0,7 m i una profunditat de 0,8 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	05
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	03
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Rasa de construcció del tub actual d'aigua UE 03	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
5		Estrat

DESCRIPCIÓ
Estrat d'argila amb poca compactació i fragments de material constructiu contemporani amb una potència de 0,8 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	03
Cobert per	01
Rebleix	04
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Rebliment de la rasa de construcció UE 04	
Cronologia	s. XX
Críteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
6		Estructura

DESCRIPCIÓ
Tub de plàstic de color groc. Es troba a 1,2 de profunditat.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	08
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	07
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Tub actual de gas	
Cronologia	s. XX
Críteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
7		Negativa

DESCRIPCIÓ
Retall de planta i secció rectangular dispost de NE a SO amb una longitud indeterminada, una amplada de 0,6 m i una profunditat d'1,2 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	01
Rebleix	
Reblert per	08
Talla	02
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	06
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Rasa de construcció del tub de gas UE 06	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
8		Estrat

DESCRIPCIÓ
Estrat de sauló amb poca compactació i una potència d'1,2 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	06
Cobert per	01
Rebleix	07
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Estrat de rebliment de la rasa de construcció UE 07	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
9		Estructura

DESCRIPCIÓ
Cablejat elèctric ubicat a una profunditat d'1 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	11
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	10
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Servei actual de llum.	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
10		Negativa

DESCRIPCIÓ
Retall de planta i secció rectangular disposat de NE a SO amb una longitud indeterminada, una amplada de 0,6 m i una profunditat d'1 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	01
Rebleix	
Reblert per	11
Talla	02
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	09
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Rasa de construcció del cablejat elèctric UE 09	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X	049/21
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
11		Estrat

DESCRIPCIÓ
Estrat de sauló de color marró fosc amb una potència d'1 m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	09
Cobert per	01
Rebleix	10
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Estrat de rebliment de la rasa de construcció UE 10	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

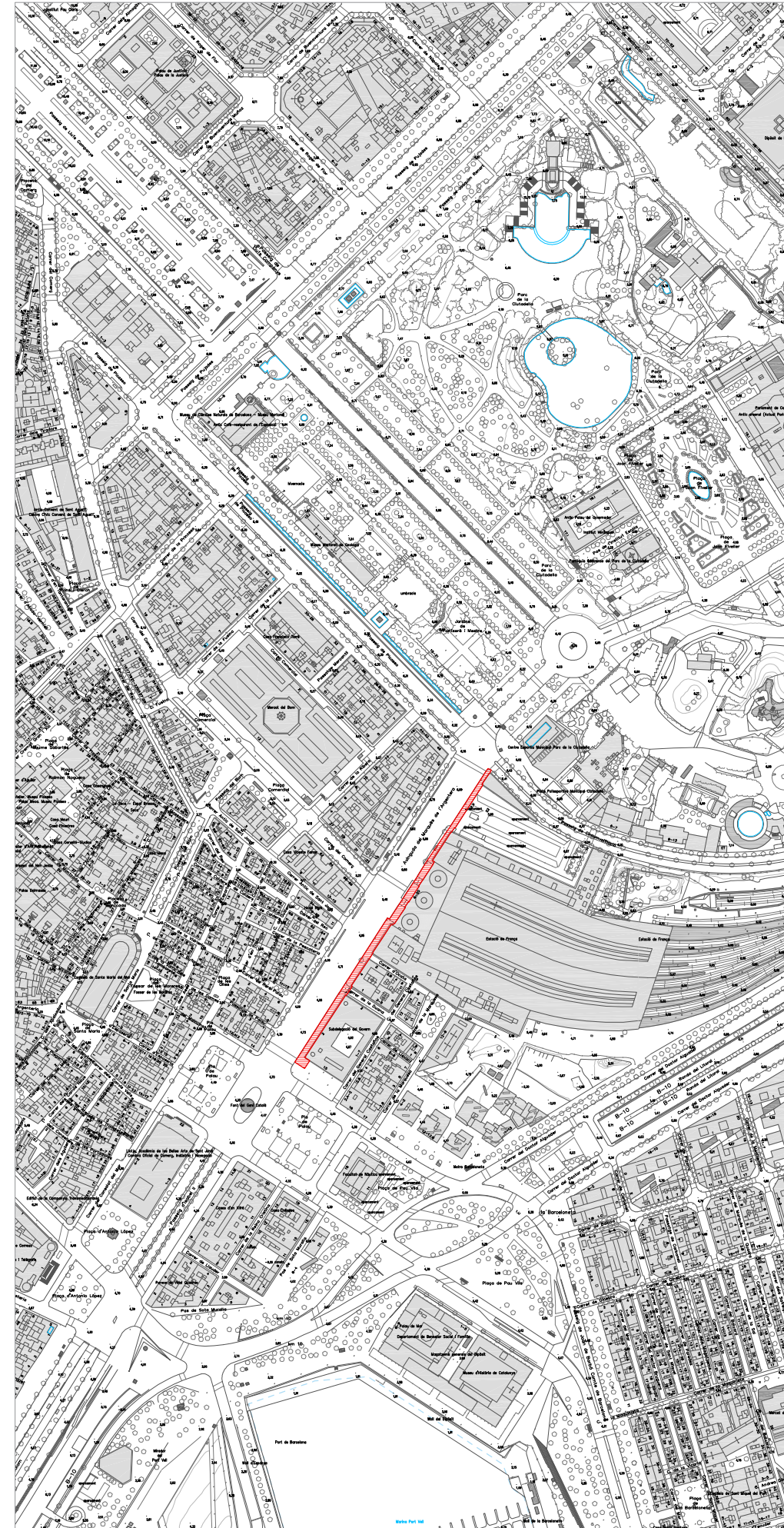
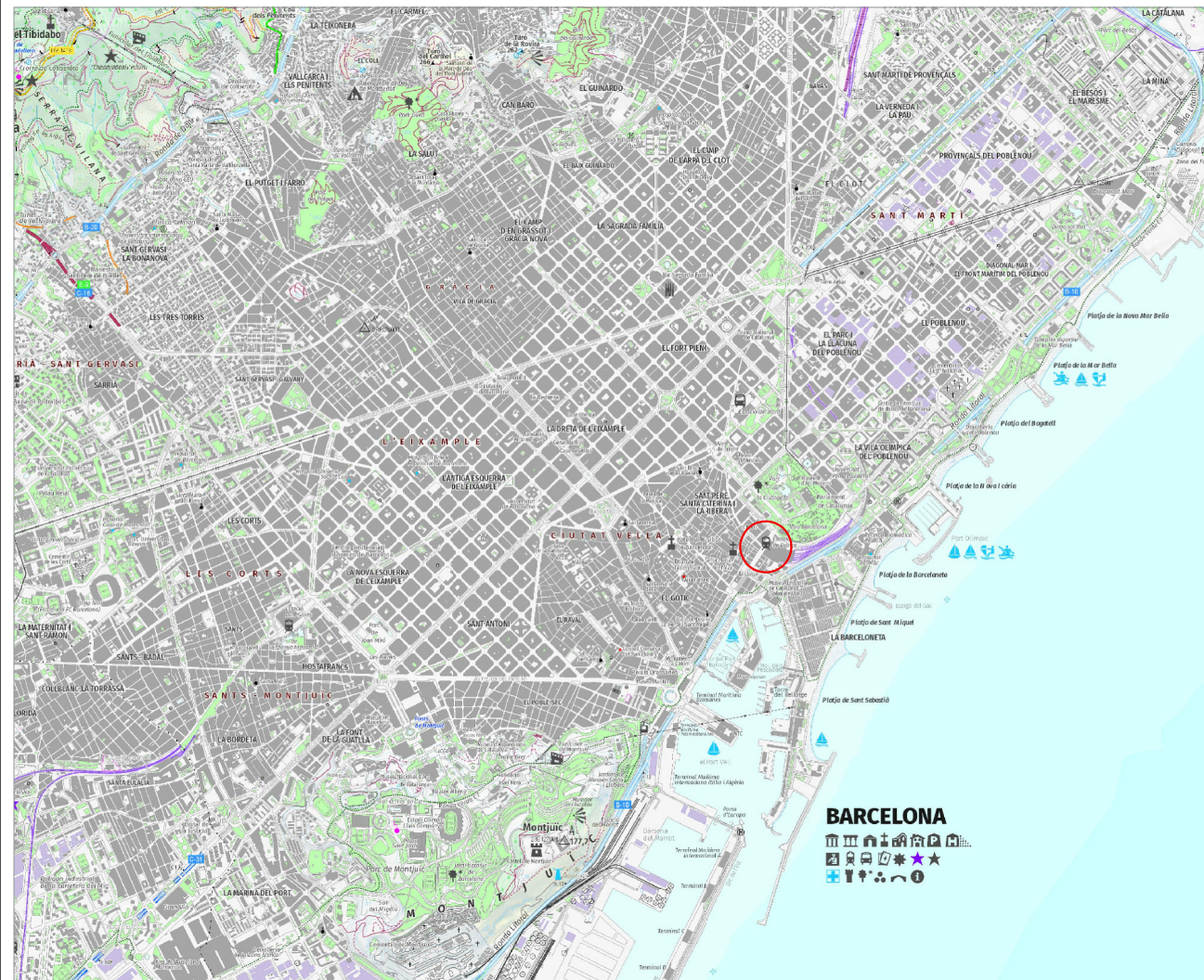
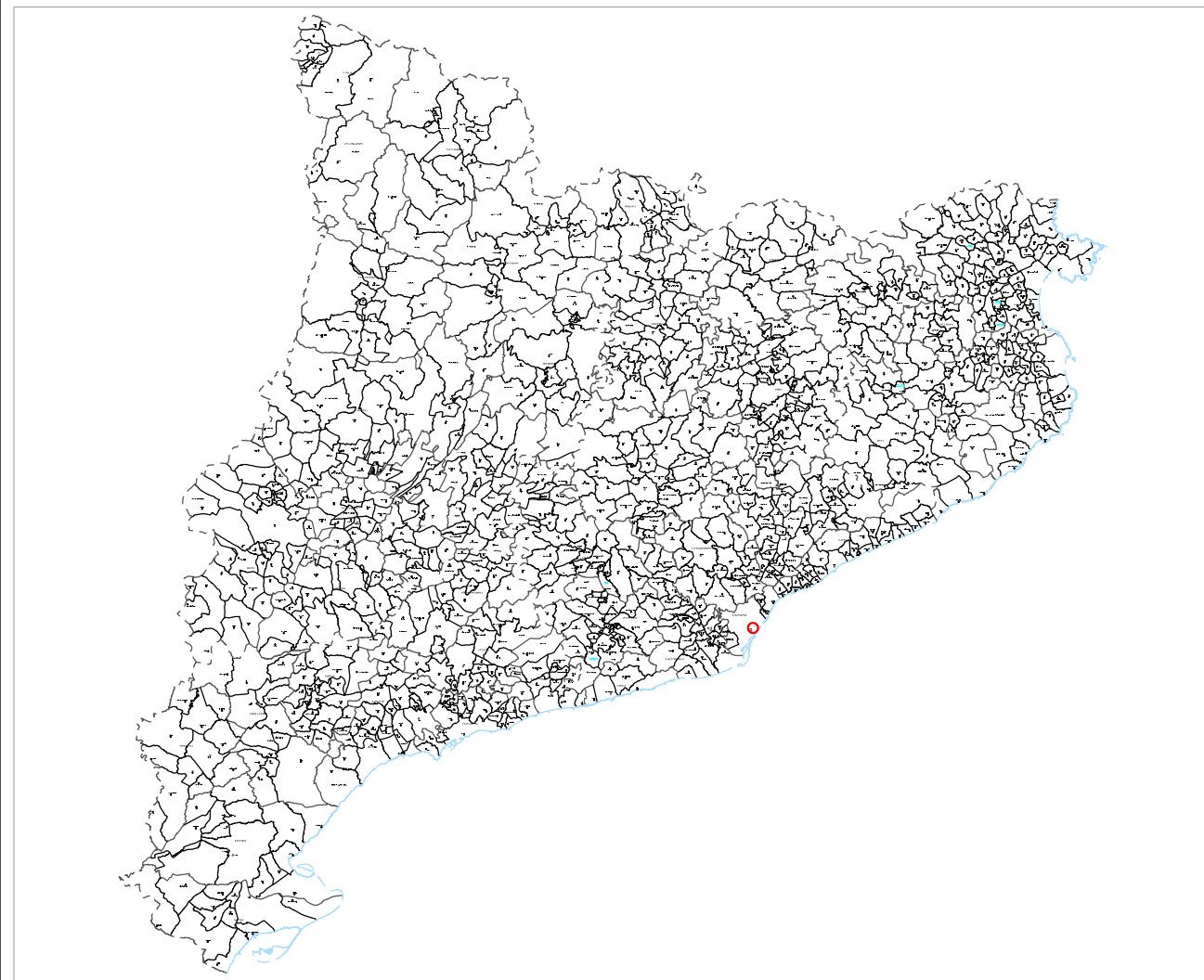
OBSERVACIONS

Intervenció arqueològica

Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X (Codi ICUB: 049/21)
Barcelona, Barcelonès.

ANNEX 4. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

- Llegenda**
- Ubicació
  - Àmbit d'actuació

Lloc de la Intervenció
Intervenció arqueològica a l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X, Barcelona (Barcelonès)
 Codi ICUB: 049/21

Promoció i Finançament
Aigües de Barcelona

Direcció
Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol
Emplaçament i ubicació

Escala Núm. plànol
A3 1:5000 **01**

Sistema de referenciació geogràfica:
 UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

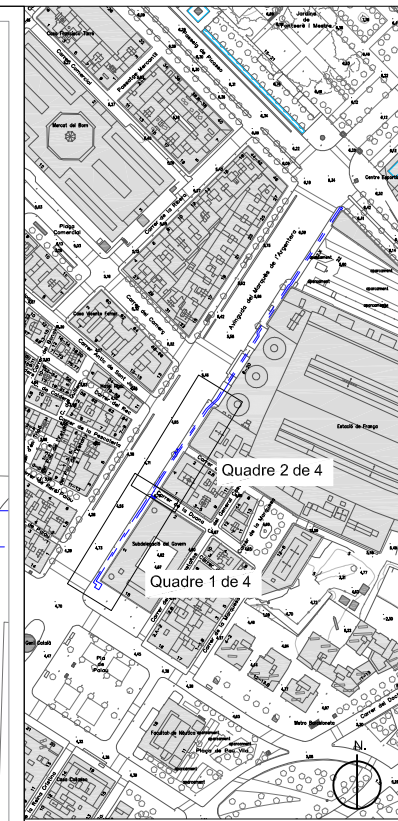
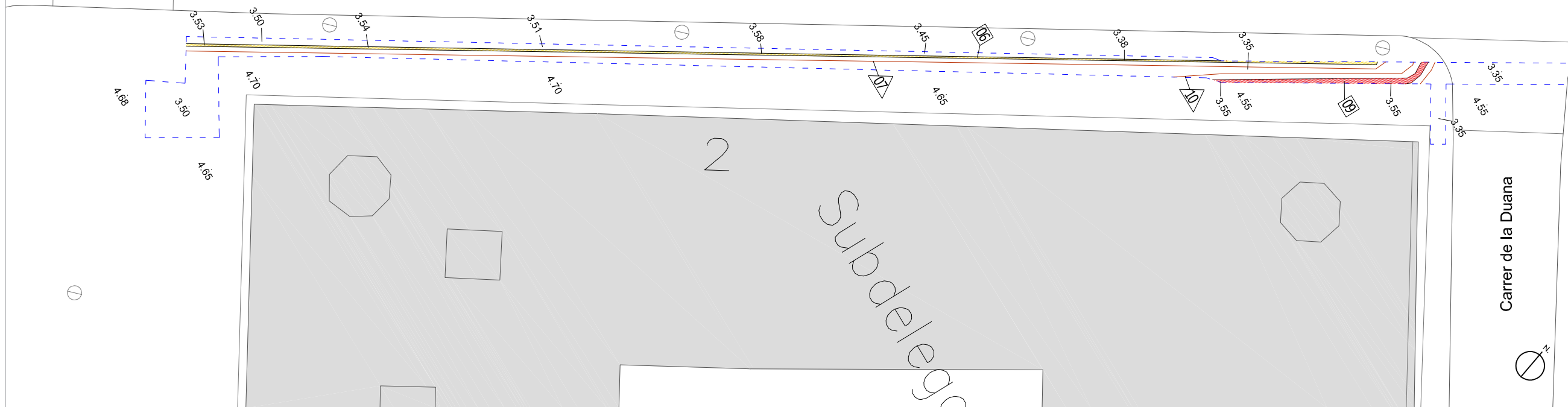
Data Full
Febrer de 2023 **1 de 1**

Escala A3 1:5000

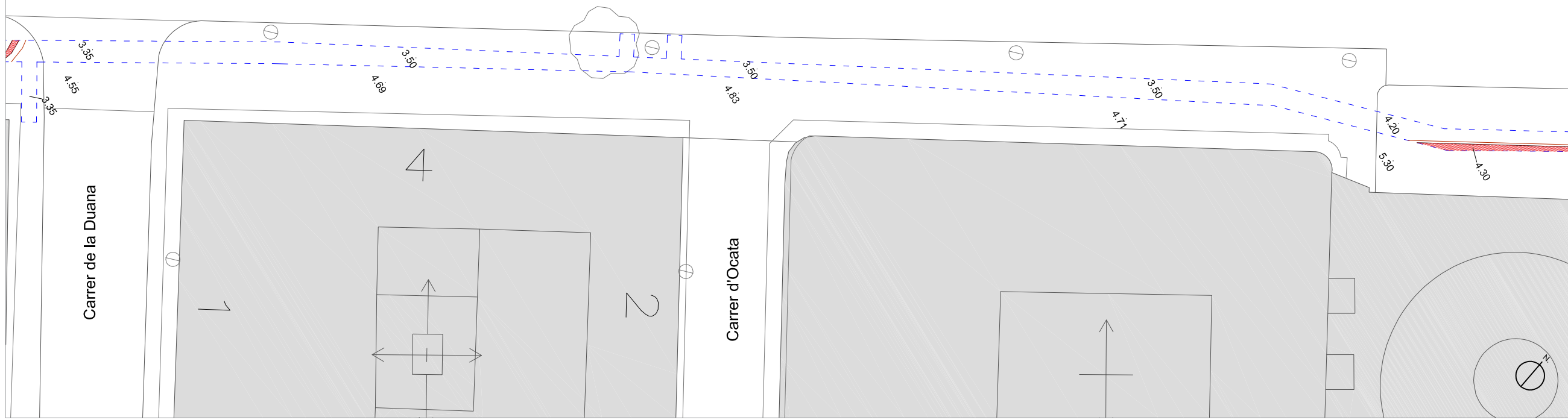

Avinguda del Marquès de l'Argentera

Avinguda del Marquès de l'Argentera

Llegenda

- Límits de la rasa
- Contorn estructura
- Retall
- Cablejat elèctric
- Tub actual de gas

Lloc de la Intervenció
 Intervenció arqueològica a l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X, Barcelona (Barcelonès)
 Codi ICUB: 049/21

Promoció i Finançament
 Algües de Barcelona

Direcció
 Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol
 Detall de la rasa

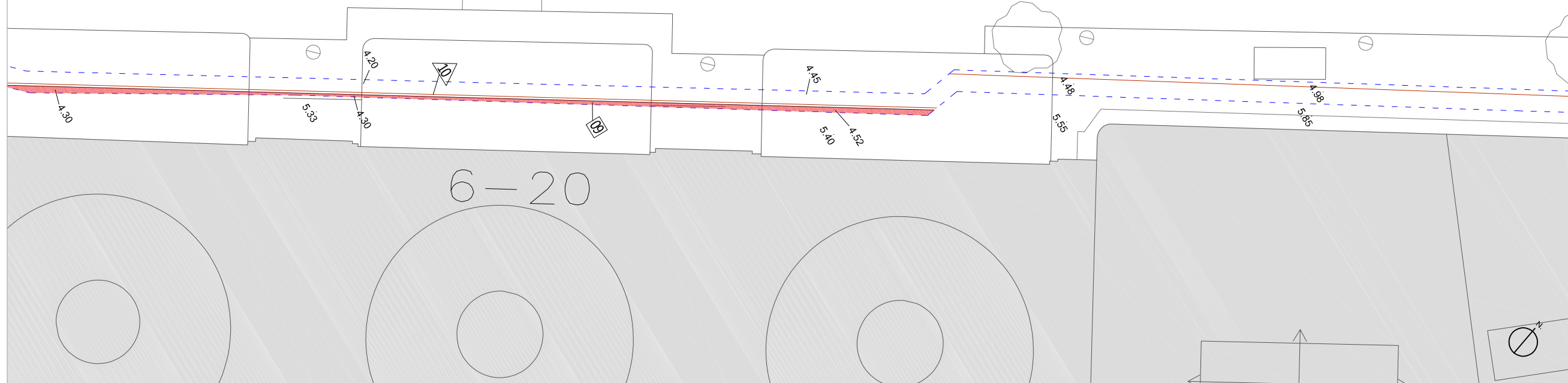
Escala Núm. plànol
 A3 1:250 03

Sistema de referenciació geogràfica:
 UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

 Data Full
 Febrer de 2023 1 de 2

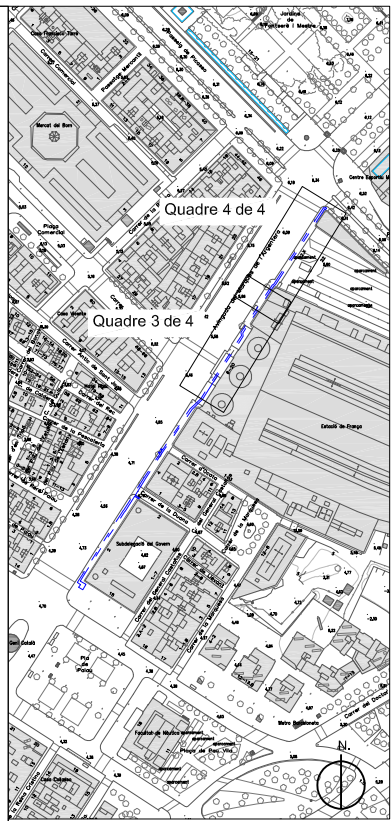
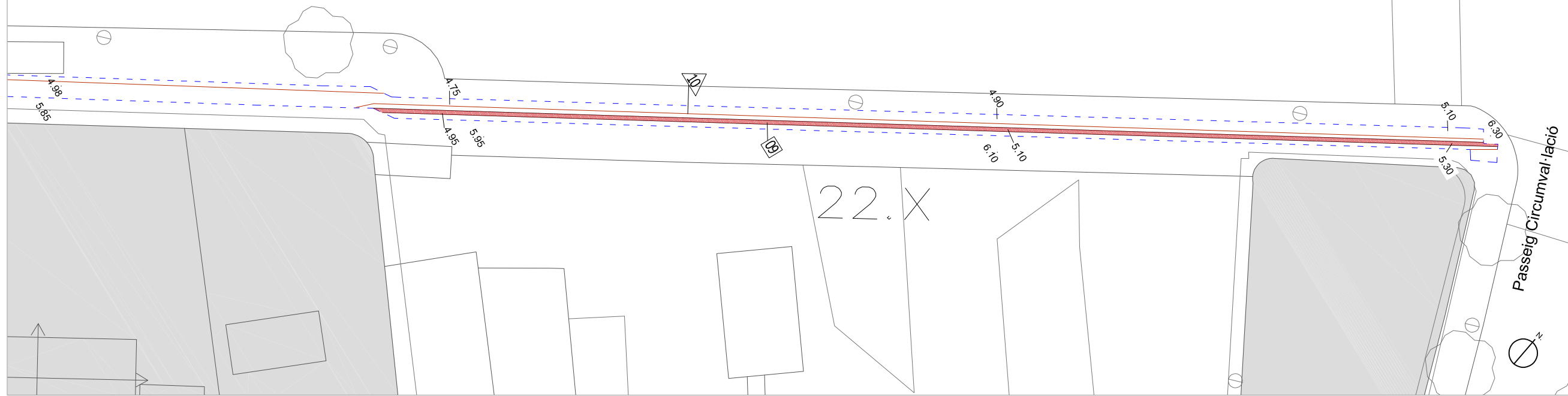
Quadre 1 de 4

Avinguda del Marquès de l'Argentera

Quadre 2 de 4

Avinguda del Marquès de l'Argentera

Llegenda

- Límits de la rasa
- Contorn estructura
- Retall
- Cablejat elèctric
- Tub actual de gas

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica a l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X, Barcelona (Barcelonès)
Codi ICUB: 049/21

Promoció i Financament

Aigües de Barcelona

Direcció

Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol

Detall de la rasa

Escala

A3 1:250

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Núm. plànol

03

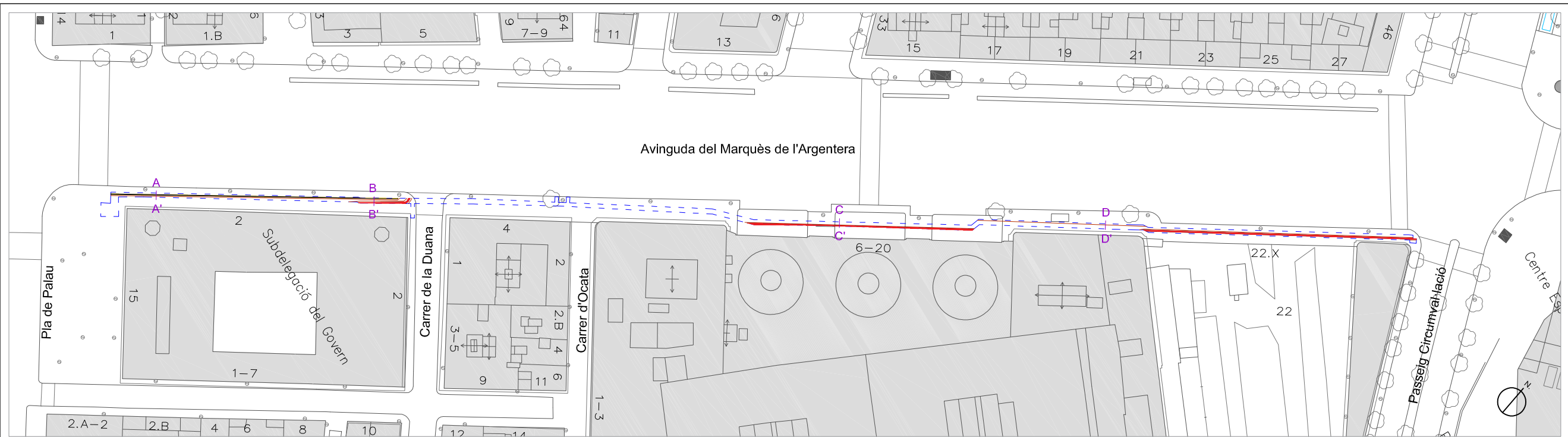

Data

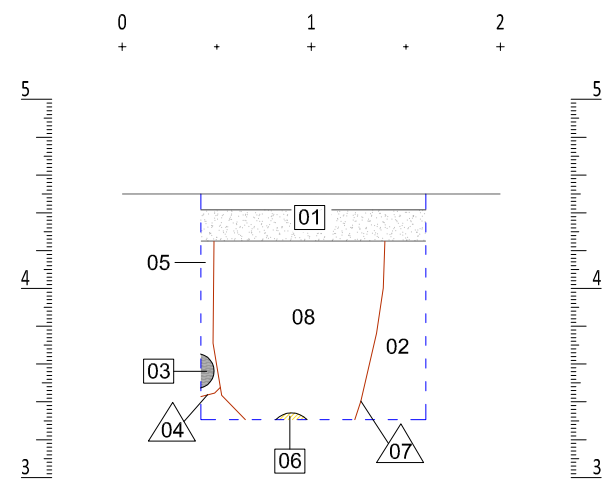
Febrer de 2023

Full

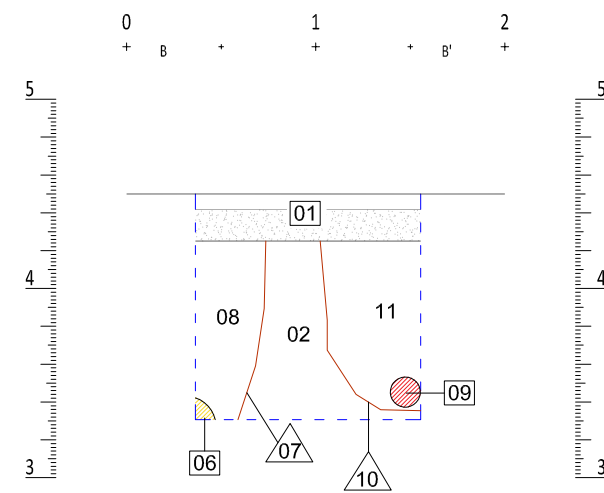
2 de 2

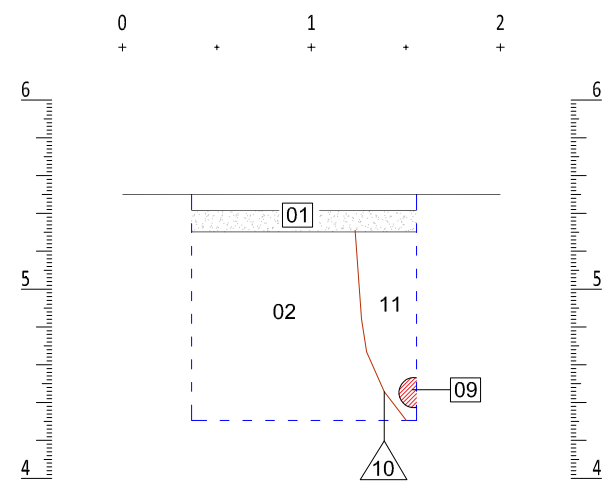
Secció A-A'

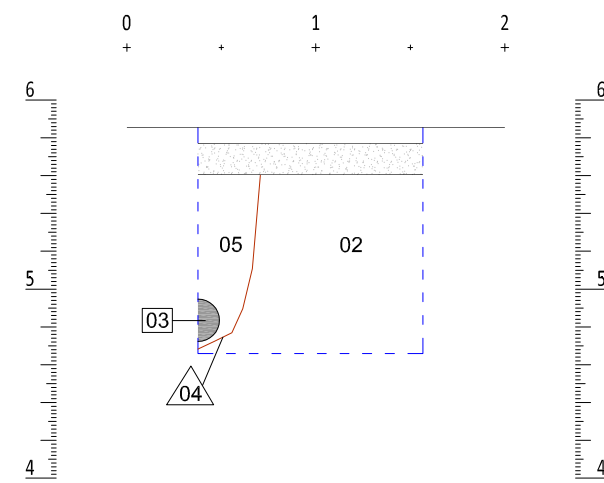
Secció B-B'

Secció C-C'

Secció D-D'

Llegenda

- Límits de la rasa
- Contorn estructura
- Retall
- Tub actual d'aigua
- Tub actual de gas
- Formigó

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica a l'Avinguda del Marquès de l'Argentera, 2-22X, Barcelona (Barcelonès)
Codi ICUB: 049/21

Promoció i Finançament

Aigües de Barcelona

Direcció

Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol

Seccions

Escala

A3 1:40

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Núm. plànol

04

Data

Febrer de 2023

Full

2 de 2